

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ / ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑ, Η ΘΑΛΑΣΣΑ ΚΑΙ Ο ΑΣΤΙΚΟΣ ΙΣΤΟΣ

A new pedestrian area inside the City of Drapetsona.....

ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΜΑΙΟΣ 2013

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ :
ΠΡΙΣΙΜΙΤΖΑΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ :
ΣΚΟΥΤΕΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ :
ΣΚΟΥΤΕΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΔΙΜΕΛΛΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ
ΤΣΑΚΑΛΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

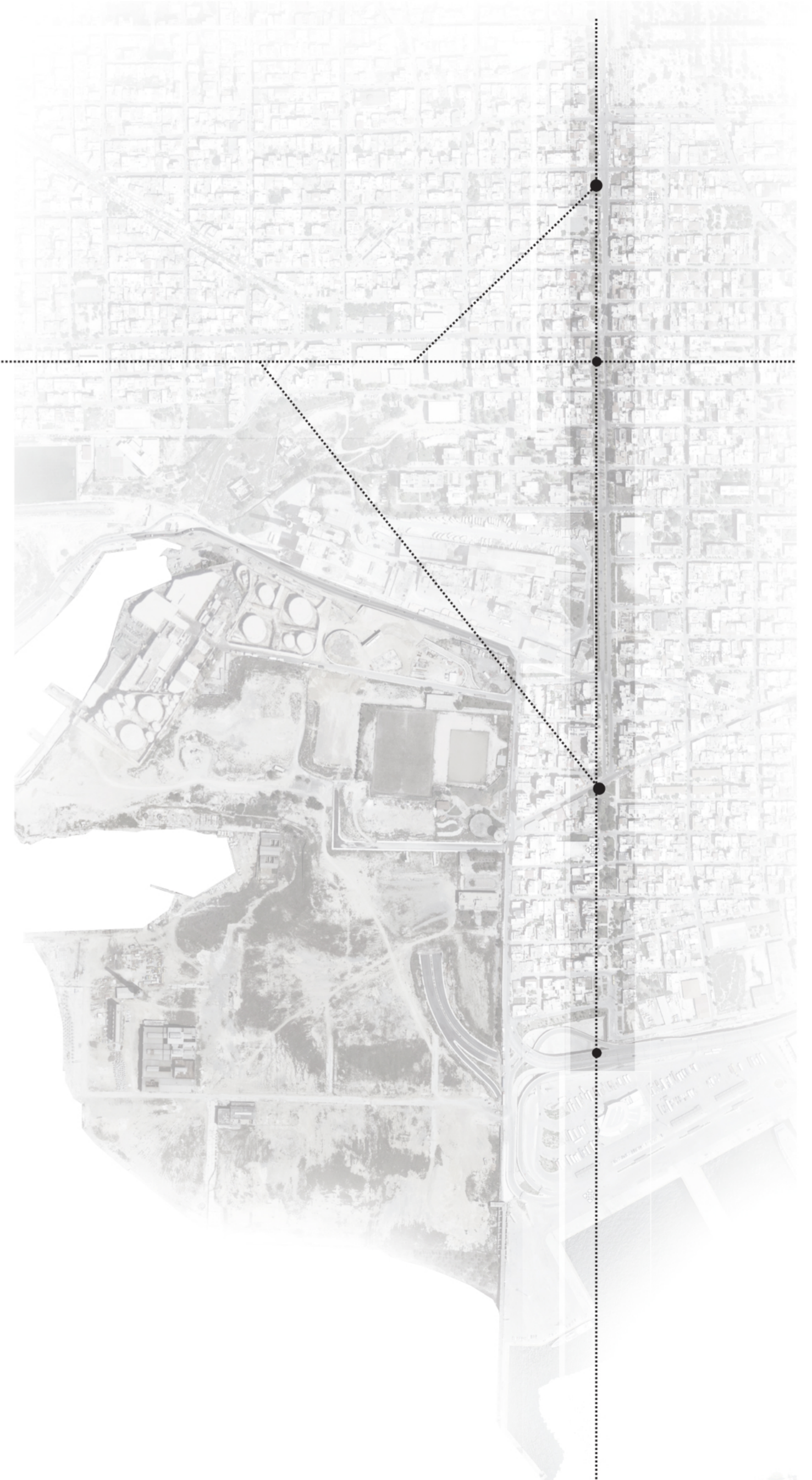
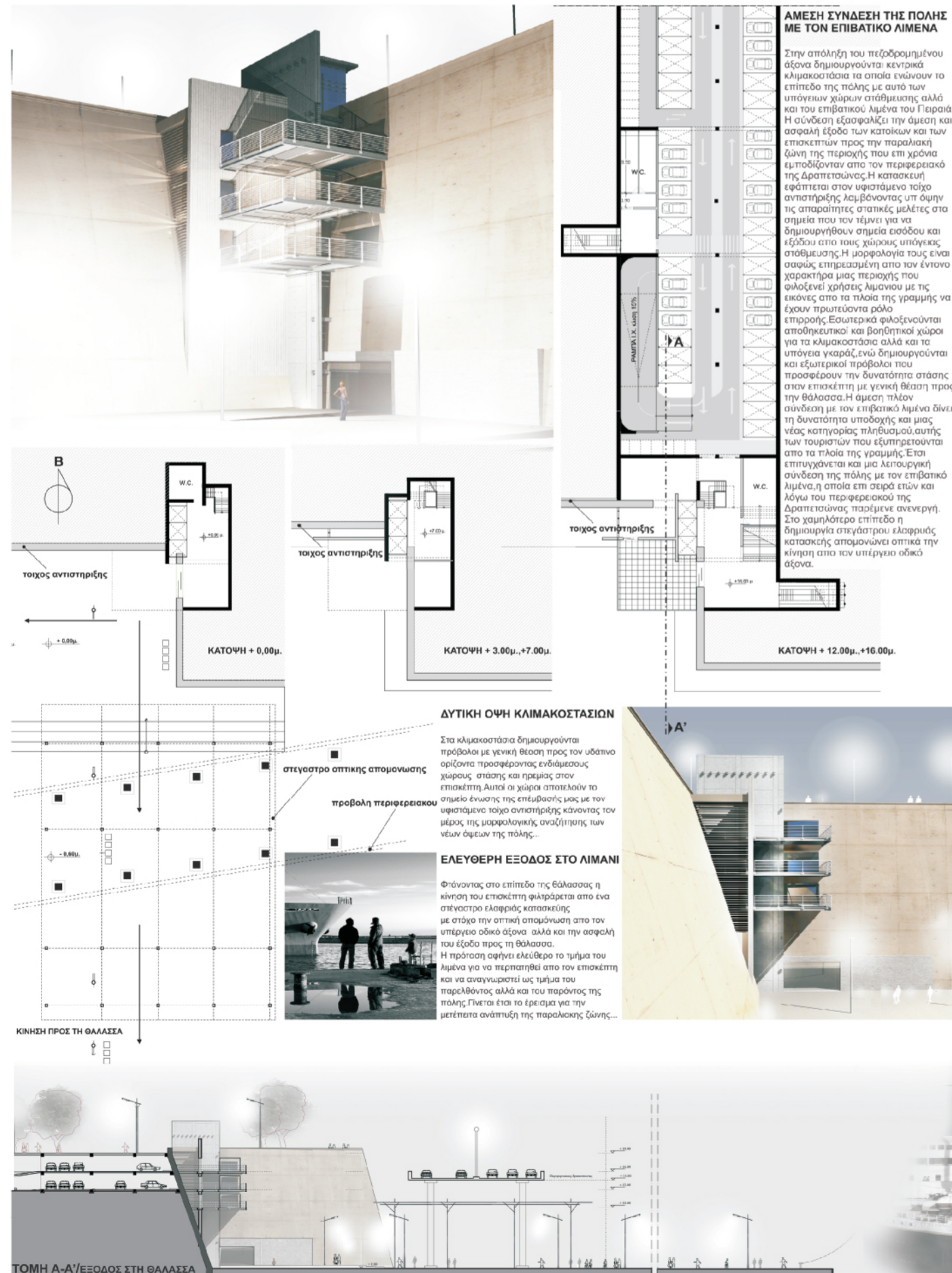
ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Σε συνέχεια της ερευνητικής εργασίας με θέμα "ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΕΙΟΠΟΗΣΗ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΛΙΜΕΝΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ / Το παράδειγμα των Λιπασμάτων της Δραπετσώνας με τη ματιά του Stalker", εκπονήθηκε διπλωματική εργασία με θέμα "ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑ / Η ΘΑΛΑΣΣΑ ΚΑΙ Ο ΑΣΤΙΚΟΣ ΙΣΤΟΣ". Πρόκειται για μια πρόταση ανάδειξης και οικειοποίησης της ευρύτερης περιοχής των Λιπασμάτων που έχει σαν στόχο να αναδείξει την ιστορία του τόπου, να αναγνωρίσει τα υφιστάμενα προβλήματα και να επαναπροσδιορίσει τις εσωτερικές σχέσεις που αναπτύσσονται σε αυτόν, κυρίως στα σημεία άμεσης επαφής με το βιομηχανικό παρελθόν. Καθ' όλη τη διάρκεια της επεξεργασίας του θέματος ο συσχετισμός με το παρελθόν, οι ήπιες επεμβάσεις όπου ήταν αυτό εφικτό και η λύση σε υφιστάμενα προβλήματα αποτέλεσαν τα πρωτεύοντα κριτήρια που λήφθηκαν υπ' όψιν. Τονίζεται ότι η πρόταση δεν είχε στόχο να σταθεί αυτούσια στον χώρο, αλλά να αποτελέσει το εφαλτήριο για την μετέπειτα ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής. Μια πρόθεση που κατέστη αναγκαία μετά το πέρας της ερευνητικής μου εργασίας, η οποία ανέδειξε τη σημασία των αλληλένδετων σχέσεων σε κάθε προσπάθεια οικειοποίησης ανοικτών λιμενικών περιοχών.

Με μια σειρά αναλύσεων σε διάφορες κλίμακες διαπιστώνεται η σημασία του άξονα της 25^{ης} Μαρτίου για την πόλη της Δραπετσώνας. Γεωγραφικά, τμήμα του αποτελεί σημείο ένωσης των Λιπασμάτων με τον αστικό ιστό, η απόληξη του προσφέρει οπτικές φυγές των κατοίκων προς το λιμάνι του Πειραιά, ενώ στο σύνολό του ενώνει τον αστικό ιστό της Δραπετσώνας με τις γειτονικές περιοχές. Όσον αφορά την εννοιολογική προσέγγιση χαρακτηρίζεται ως ένα σημείο ένωσης του παρελθόντος με το παρόν και ως ένα βασικό έρεισμα για την μετέπειτα ανάπτυξη της περιοχής των Λιπασμάτων χωρίς τη δημιουργία ενός υπόγειου χώρου στάθμευσης κατά μήκος αυτού του άξονα. Αξιολογούνται τα υφιστάμενα προβλήματα και ο ανενεργός ρόλος στον οποίο έχει παρέλθει σήμερα και προσπαθούμε να του δώσουμε ένα νέο χαρακτήρα που θα βοηθήσει στην επίτευξη των στόχων μας. Αναδεικνύονται οι χαμένες οπτικές φυγές προς την θάλασσα αλλά και προς τα βιομηχανικά κτήρια των Λιπασμάτων και προσεγγίζεται εκ νέου το όριο του περιφερειακού δρόμου της Δραπετσώνας που διακόπτει της άμεση έξοδο των κατοίκων στο λιμάνι του Πειραιά.

Στην πρόταση παρουσιάζεται μια γραμμική πλατεία με μήκος 660 μέτρων, στην οποία το βιομηχανικό παρελθόν και οι εικόνες από τα Λιπάσματα αποτέλεσαν την βάση για την μορφολογική της επεξεργασία. Στην απόληξη της δημιουργείται μια σημαντική ζώνη γενικότερης θέασης του λιμανιού του Πειραιά προσφέροντας νέες εικόνες στους κατοίκους της πόλης αλλά και τους επισκέπτες της. Στο ίδιο σημείο συναντά το κάθετο όριο του περιφερειακού της Δραπετσώνας το οποίο αντιμετωπίζεται ως ένα υφιστάμενο πρόβλημα που χρήζει αντιμετώπισης, προκειμένου να εξασφαλισθεί η ελεύθερη και ασφαλής έξοδος στο λιμάνι.

Εν κατακλείδι κινούμενοι συνεχώς ανάμεσα σε μορφολογικούς και εννοιολογικούς αλληλοσχετισμούς παρουσιάζουμε την κεντρική μας ιδέα στη μεγαλύτερη δυνατή κλίμακα του 1/10000, όπως επίσης και μια σειρά αρχιτεκτονικών σχεδίων σε διάφορες μικρότερες κλίμακες με στόχο να προσφέρουμε ακόμα περισσότερες λεπτομέρειες και πληροφορίες για το θέμα μας. Στα τελευταία σχέδια επανερχόμαστε στις μεγάλες κλίμακες προβλέποντας τις αλληλεπιδράσεις και την μελλοντική ανάπτυξη που εμφανίζεται μετά την πρότασή μας, καθώς όπως προαναφέρθηκε ένας από τους βασικούς στόχους της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας ήταν η λύση μας να μην στέκεται αυτούσια, αλλά να αποτελεί το αρχικό έρεισμα για την μετέπειτα ανάπτυξη της περιοχής.

9. ΤΜΗΜΑ Β / ΥΠΟΓΕΙΟΠΟΙΗΣΗ ΟΔΟΥ - ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΥΔΑΤΙΝΟΥ ΟΡΙΖΟΝΤΑ - ΥΔΑΤΟΠΥΡΓΟΥ

ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ

-ΥΠΟΓΕΙΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΑΓΩΝΙΑΣ ΟΔΟΥ -ΠΕΖΟΔΡΟΜΗΣΗ ΑΞΟΝΑ ΕΝΩΣΗΣ ΜΕ ΤΟΝ ΥΔΑΤΟΠΥΡΓΟ -ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΥΔΑΤΙΝΟΥ ΟΡΙΖΟΝΤΑ ΣΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Στο δεύτερο τμήμα της επέμβασης, το οποίο η πρόταση επεξεργάζεται στην μικρότερη δυνατή κλίμακα (1/200) η γραμμική πλατεία τέμνει τη διαγώνια οδό της Εθνικής Αντιστάσεως, στην απόληξη της οποίας βρίσκεται ο Υδατόπυργος της Δραπετσώνας. Το τμήμα αυτό αποτελεί το σημείο ένωσης των νέων υπόγειων χώρων στάθμευσης που προτείνονται και αποτελεί την ενδιάμεση ζώνη κίνησης μεταξύ του βόρειου και του νότιο τμήματος του πεζοδρομίου. Ως εκ τούτου οι κεντρικές σχεδιαστικές αρχές για την επίλυση του είναι οι εξής:

α. Υπογειοποίηση διαγώνιας οδού

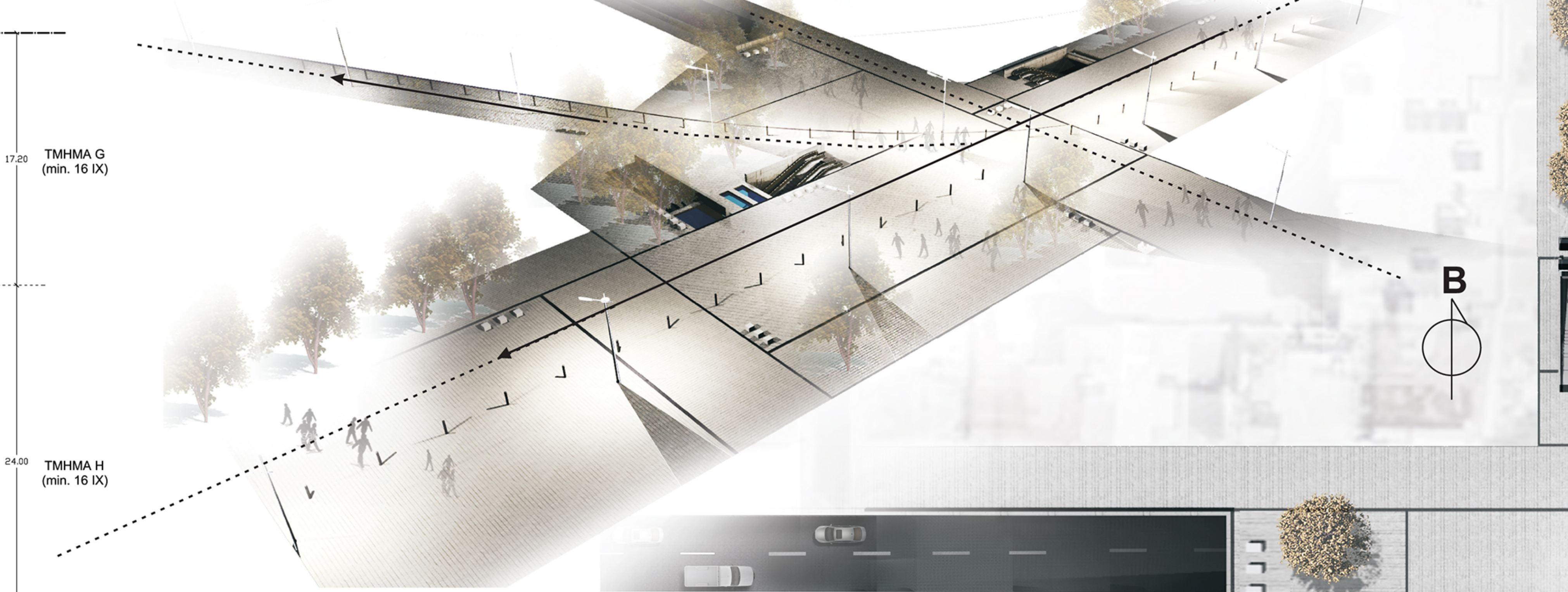
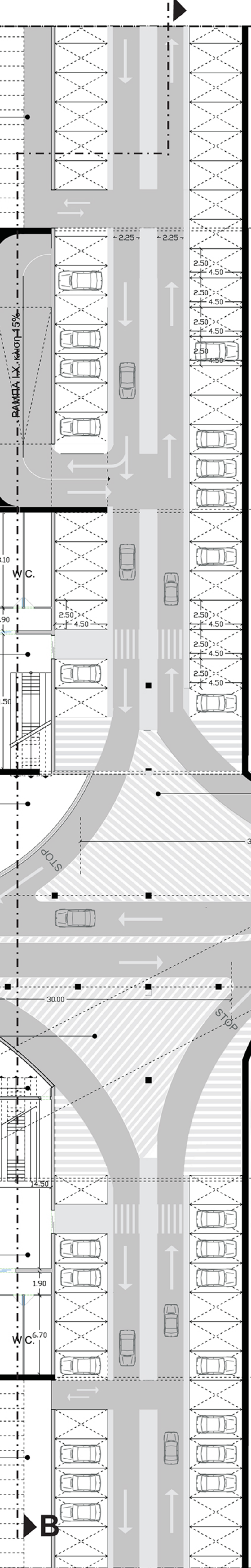
Ο οδικός άξονας χαμηλής κυκλοφορίας της Εθνικής Αντιστάσεως υπογειοποιείται προσφέροντας τις απαραίτητες κινήσεις εισόδου-εξόδου στους υπόγειους χώρους στάθμευσης. Δημιουργούνται ράμπες κλίσεων 12% με τμήματα σύνδεσης κλίσης 6% καθώς υποδέχονται μόνο ΙΧ και όχι οχήματα βαρέως τύπου και τα τεχνικά αυτά χαρακτηριστικά θεωρούνται επαρκή. Οι ταχύτητες που αναπτύσσονται παραμένουν χαμηλές καθώς πρόκειται για αστικό χαρακτήρα οδικό τμήμα. Αποφεύγονται οι διασταυρώσεις των υπόγειων κινήσεων καθώς τέτοιου είδους κόμβος θα αποτελούσε έργο πολύ μεγαλύτερης κλίμακας. Αντιθέτως διατηρούνται οι αρχικές κατευθύνσεις δίνοντας συνεχή ροή στη κίνηση των οχημάτων. Ωστόσο στα σημεία εισόδου-εξόδου στα υπόγεια parking υπολογίζονται οι απαιτούμενες ζώνες ορατότητας με τις ελάχιστες δυνατές διαστάσεις.

β. Πεζοδρόμηση άξονα ένωσης με τον Υδατόπυργο

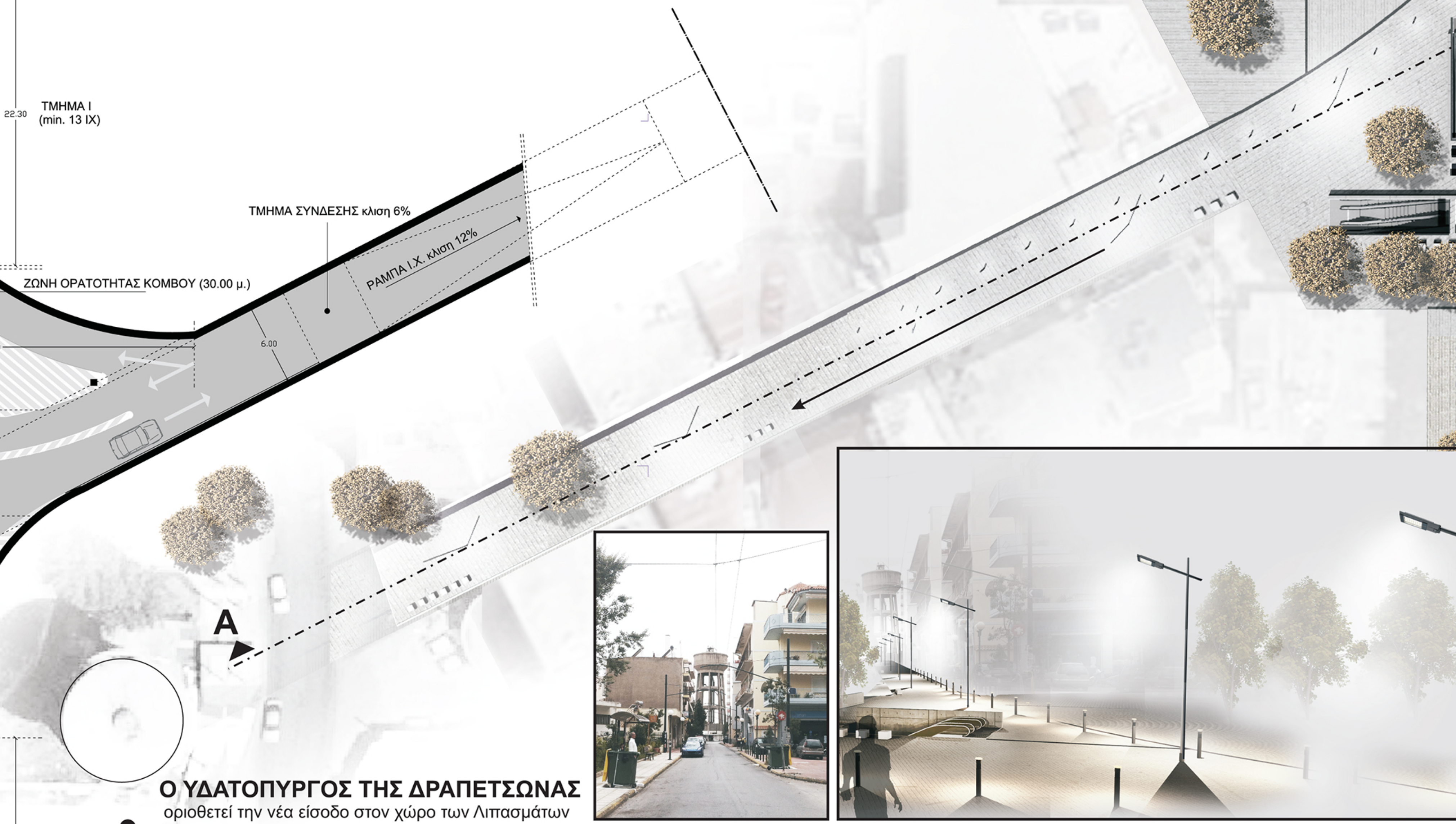
Ο υδατόπυργος αποτελεί μια επιβλητική εικόνα μέσα στον αστικό ιστό της πόλης, μαρτυρώντας την βιομηχανική και ιστορική αξία της περιοχής. Ωστόσο ελλείψει συγκεκριμένου αστικού σχεδιασμού στέκει αμηνά στο χώρο προσπαθώντας να βρει σχέσεις συνδέσεις του παρελθόντος με το παρόν. Η υποβάθμιση των οπτικών φυγών τον "κρύβουν" από τον επισκέπτη. Γεωγραφικά αποτελεί την είσοδο στο χώρο των Λιπασμάτων από τα Ανατολικά. Προτείνεται η πεζοδρόμηση του τμήματος ένωσης που θα δίνει στο επισκέπτη τη δυνατότητα άμεσης κίνησης προς αυτόν. Ελαχιστοποιείται η παρουσία των οχημάτων που εμπόδιζαν τις οπτικές φυγές και μέσω της πλακόστρωσης και των στοιχείων φωτισμού επανεμφανίζεται η εικόνα του στο εσωτερικό της πόλης. Στόχος να αποτελέσει το έρεισμα για την ανάπτυξη του εσωτερικού των Λιπασμάτων με την δημιουργία ενός νέου πάρκου βιομηχανικού χαρακτήρα.

γ. Ανάδειξη υδατινού οριζοντά στο εσωτερικό της πόλης

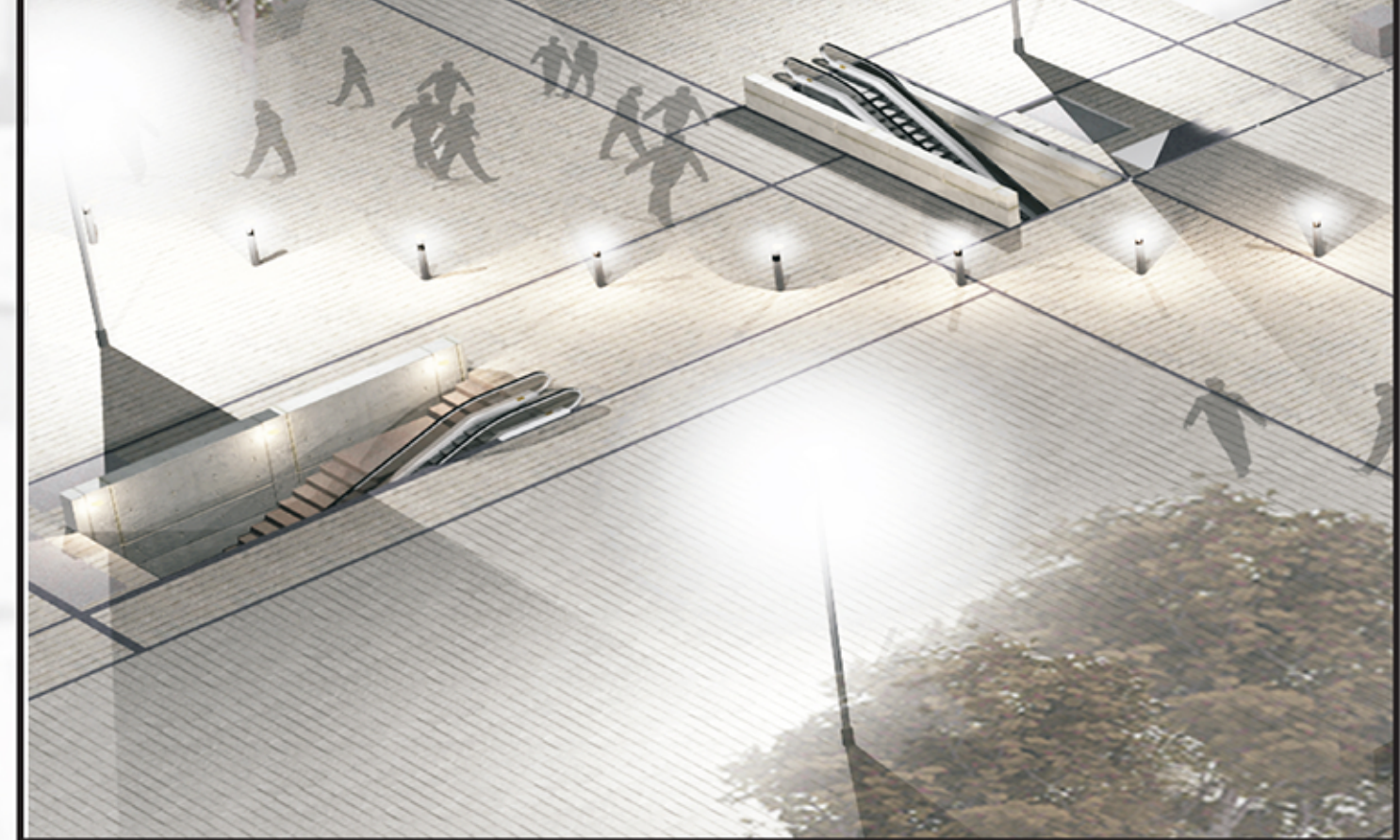
Η αυθαίρετη πεζοδρόμηση τμήματος της 25ης Μαρτίου απέκρυψε ενδιαφέρουσες εικόνες από το εσωτερικό της πόλης, όπως αυτή του υδατινού οριζοντά, του επιβατικού λιμένα του Πειραιά και τις κινήσεις των πλοίων της γαμψής. Η πρόταση εστιάζει στην ανάδειξη αυτών των εικόνων με στόχο να τις επανεμφανίσει στο εσωτερικό της πόλης και να ενισχύσει τον χαρακτήρα της περιοχής. Ο υδατινός οριζώντας αποτελεί πόλο έλξης των επισκεπτών προς το νότιο τμήμα της επέμβασης όπου προσφέρεται η άμεση έξοδος προς την θάλασσα αλλά και μια γενικότερη εποπτεία της πόλης του Πειραιά.

ΝΕΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΥΔΑΤΟΠΥΡΓΟ ΚΑΙ ΤΟ ΛΙΜΑΝΙ
Η γεωμετρία της πρότασης εστιάζει στη δημιουργία νέων κατευθύνσεων προς τον Υδατόπυργο της Δραπετσώνας και τον επιβατικό λιμένα του Πειραιά μέσω της ανάδειξης του υδατινού οριζοντά και της ενίσχυσης των οπτικών φυγών στο εσωτερικό της πόλης.

ΤΟΜΗ Β-Β' / ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΥΔΑΤΙΝΟΥ ΟΡΙΖΟΝΤΑ
Η δημιουργία δύο υπόγειων χώρων στάθμευσης δίνει τη δυνατότητα υποδοχής και φιλοξενίας πλήθους επισκεπτών αλλά και των κατοίκων της περιοχής, ενώ η κίνηση στο επίπεδο της πόλης γίνεται κατά μήκος της γραμμικής πλατείας, η γεωμετρία της οποίας τονίζει τις οπτικές φυγές προς τον υδατινό οριζώντα. Η κίνηση του εισερχόμενου πληθυσμού καταλήγει στο όριο του τοίχου αντιστήριξης όπου και συνδέεται με τον αρχαιολογικό χώρο της Ηετιώνειας Πύλης αλλά και το νότιο τμήμα των Λιπασμάτων της Δραπετσώνας. Η κατακόρυφη κίνηση γίνεται μέσω δημοσίων κλιμακοστασίων ένωσης των επιπέδων στάθμευσης με την πλατεία. Η υπογειοποίηση της διαγώνιας οδού προσφέρει τις απαραίτητες εισόδους και εξόδους προς τους νέους χώρους μέσω ελεγχόμενων ταχυτήτων και συγκεκριμένων κλίσεων στην πορεία των οχημάτων.

ΚΛΙΜΑΚΟΣΤΑΣΙΑ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΕΠΙΠΕΔΩΝ
Η κατακόρυφη κίνηση των επισκεπτών γίνεται μέσω κεντρικών κλιμακοστασίων σύνδεσης των τμημάτων υπόγειας στάθμευσης με το πεζοδρομημένο τμήμα στο επίπεδο της πόλης.

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ/ΑΠΟΚΟΠΗ ΥΔΑΤΙΝΟΥ ΟΡΙΖΟΝΤΑ
Η απουσία συγκεκριμένου πολεοδομικού πλάνου οδήγησε στην αυθαίρετη πεζοδρόμηση τμήματος της 25ης Μαρτίου. Οι χώροι στάθμευσης, οι οδικοί άξονες, η φυτευσή και οι κινήσεις των κατοίκων εμπλέκονται και μπλοκάρουν τις ενδιαφέρουσες οπτικές φυγές προς τον υδατινό οριζώντα και το λιμάνι του Πειραιά.

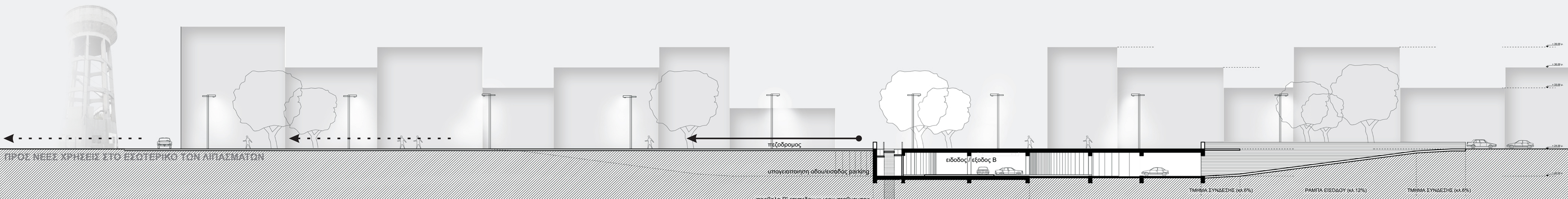

ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΟΠΤΙΚΗΣ ΦΥΓΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΥΔΑΤΙΝΟ ΟΡΙΖΟΝΤΑ ...
Κεντρική πρόθεση της πρότασης είναι η ανάδειξη της οπτικής φυγής προς τον υδατινό οριζώντα και η ανάδειξη των οπτικών φυγών προς τον επιβατικό λιμένα, μέσα από τον αστικό ιστό της πόλης. Η γεωμετρία των νέων χαραδών, η φυτευσή και ο τεχνητός φωτισμός τονίζουν την πορεία των επισκεπτών προς τη θάλασσα και το νότιο τμήμα του πεζοδρομίου, στο οποίο δημιουργούνται χώροι στάσης με γενική θέαση προς την πόλη του Πειραιά.

ΤΟΜΗ Α-Α' / ΠΕΖΟΔΡΟΜΗΣΗ ΑΞΟΝΑ ΥΔΑΤΟΠΥΡΓΟΥ...

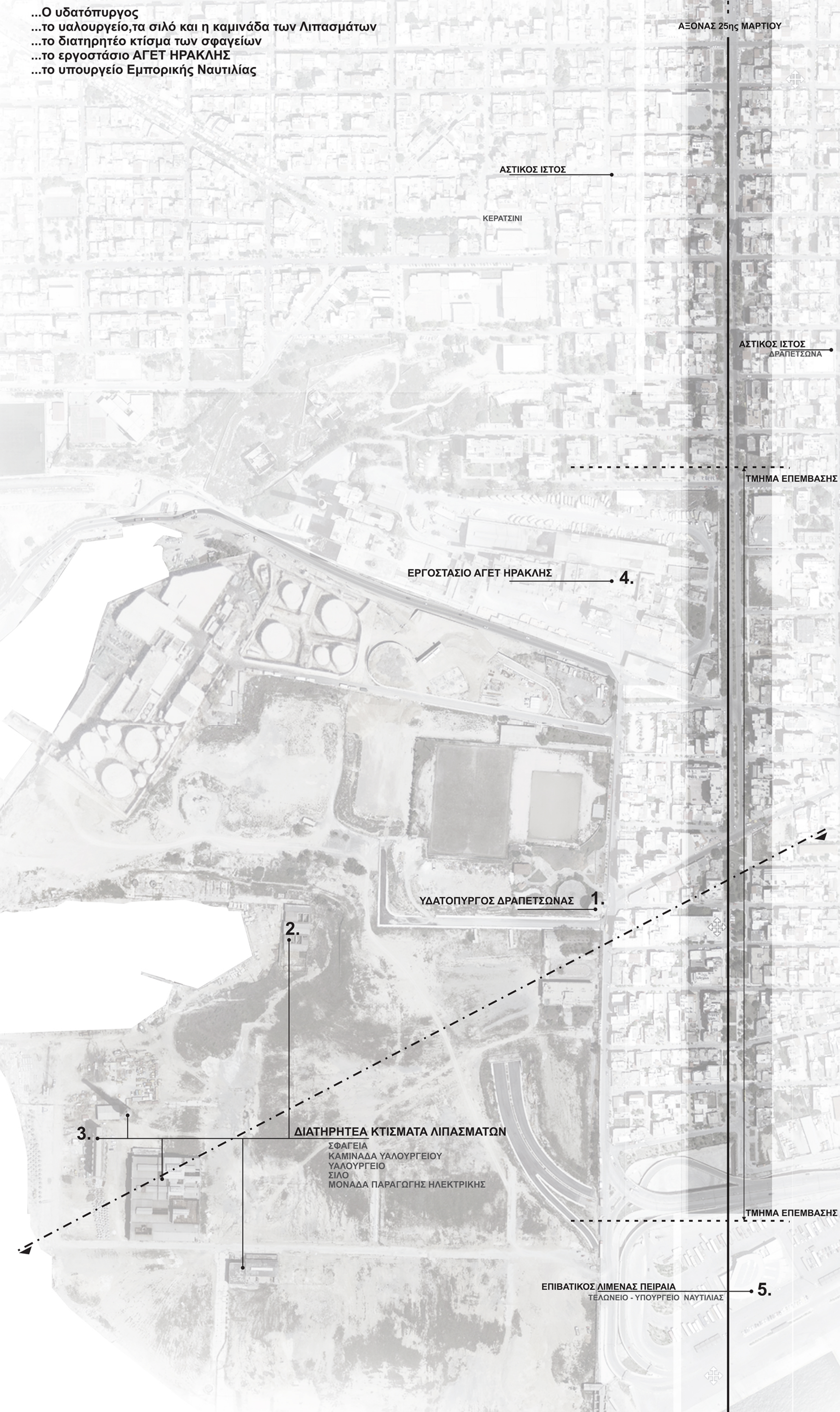
Με την υπογειοποίηση της διαγώνιας οδού της Εθνικής Αντιστάσεως δίνεται η δυνατότητα αποκοπής της κίνησης των οχημάτων και πεζοδρομείται ο άξονας με απόληξη τον υδατόπυργο. Αναδεικνύεται η μέχρι πρότεινος χαμένη εικόνα του στο εσωτερικό του αστικού ιστού και οριοθετείται μια νέα είσοδος προς τα Λιπασμάτα με σκοπό την ενεργοποίησή τους και την δημιουργία ενός νέου θεματικού πάρκου που θα ενισχύει την βιομηχανική κληρονομιά του τόπου. Η χρήση "σκληρών" υλικών στην πλακόστρωση και τις ζώνες κίνησης προκύπτει από τις μορφολογικές αναζητήσεις από τις γνώριμες για την πόλη εικόνες των ανεργών εργασιών που φαίνονταν μέχρι και σήμερα τη σχέση τους με το παρόν του αστικού ιστού. Σε μια τέτοια προσπάθεια ανάδειξης επικεντρώνεται στο σύνολό της η πρόταση.

ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ / η σχέση με το όριο της 25ης Μαρτίου

...η πρόταση δεν έχει ως στόχο να επέμβει στο εσωτερικό της περιοχής των Λιπασμάτων αλλά στα όρια αυτής, με σκοπό να δημιουργήσει τις κατάλληλες συνθήκες για την μελλοντική της ανάπτυξη. Αναγνωρίζοντας την σημασία ενός από αυτά τα όρια, όπως είναι ο οδικός άξονας της 25ης Μαρτίου, αναλύει τα χαρακτηριστικά του και προσδιορίζει τις σχέσεις που αναπτύσσει με το σημαντικό όριο των Λιπασμάτων. Αξιολογείται η λειτουργικότητα αυτού του άξονα και κατα πόσο η υφιστάμενη κατάσταση στην οποία έχει περιέλθει καλύπτει τις ανάγκες ανάδειξης και οικειοποίησης όπως παρουσιάστηκαν στην ερευνητική εργασία. Ως τμήμα ενός ενεργού αστικού ιστού οφείλει να λαμβάνει πάντα υπ' όψιν τους συνεχείς αλληλοσχετισμούς που αναπτύσσονται στο εσωτερικό του, και να εντάσσεται σμαλά σε αυτόν. Εστιάζοντας ακόμα περισσότερο στον άξονα βορρά-νότου εμφανίζονται μια σειρά σημαντικών τοπόσημων υψηλού ιστορικού και γεωγραφικού ενδιαφέροντος των οποίων η ανάδειξη και η ένωση με την πρόταση μας αποτέλεσε το πρωτεύον κριτήριο. Αυτά είναι ...

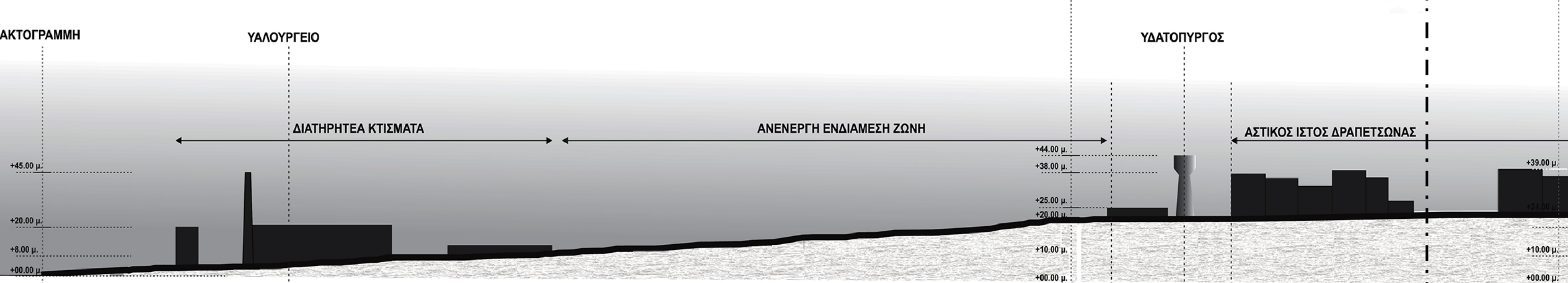
- ...Ο υδατόπυργος
- ...το υαλουργείο, τα σιλό και η καμινάδα των Λιπασμάτων
- ...το διατηρητέο κτίσμα των σφαγείων
- ...το εργοστάσιο ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ
- ...το υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας

Ο ΑΞΟΝΑΣ ΤΗΣ 25ης ΜΑΡΤΙΟΥ
 Ο οδικός άξονας της 25ης Μαρτίου αρχικά δημιουργήθηκε με σκοπό να ενώσει την κίνηση των οχημάτων βαρέως τύπου αλλά και των Ι.Χ. με τον περιφερειακό της Δραπετσώνας. Προοριζόταν για ένα δρόμο ταχείας κυκλοφορίας μήκους 25 μέτρων που θα έεμενε τον αστικό ιστό της πόλης και θα συνδεόταν άμεσα με τον επιβατικό λιμένα του Πειραιά. Ωστόσο με την πάροδο των χρόνων η αυθαίρετη δόμηση στην απόληξή του κατέστη ανέναντη την αρχική αυτή πρόθεση. Σήμερα παραμένει ένας ανενεργός κόμβος μεγάλου πλάτους με ελάχιστη κυκλοφοριακή ένταση. Ως εκ τούτου η πρότασή μας που περιλαμβάνει την πεζοδρομηση μεγάλου τμήματος αυτού δεν δημιουργεί εκ νέου προβλήματα σε αυτόν αλλά στην ουσία τον απαλλάσσει από έναν ήδη χαμένο χαρακτήρα και του προσδίδει έναν νέο με στόχο να τον ξανακάνει το ίδιο σημαντικό για την ευρύτερη περιοχή όπως αρχικά είχε σχεδιαστεί ...

ΑΞΟΝΑΣ ΕΠΕΜΒΑΣΗΣ

ΣΧΗΜΑΤΙΚΗ ΤΟΜΗ / ΣΧΕΣΗ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ - ΑΞΟΝΑ ΕΠΕΜΒΑΣΗΣ - ΑΣΤΙΚΟΥ ΙΣΤΟΥ